

Guia metodològica per a l'elaboració dels informes previs d'impacte de les disposicions normatives en les famílies a les Illes Balears

G CONSELLERIA
O AFERS SOCIALS
I I ESPORTS
B DIRECCIÓ GENERAL
/ INFÀNCIA, JOVENTUT
I FAMÍLIES

Índex

1. JUSTIFICACIÓ
2. PAUTES GENERALS
3. ESQUEMA ORIENTATIU PER A L'AVAUACIÓ DE L'IMPACTE EN LES FAMÍLIES D'UNA DISPOSICIÓ NORMATIVA
4. ESTRUCTURA I CONTINGUT DE L'INFORME
 - 4.1. FASE 1: IDENTIFICACIÓ DE LA NORMA
 - 4.2. FASE 2: IDENTIFICACIÓ DELS DRETS, LES NECESSITATS I ELS GRUPS SOBRE ELS QUALS LA NORMA POT TENIR IMPACTE
 - 4.3. FASE 3: ANÀLISI DE L'IMPACTE EN LES FAMÍLIES
 - 4.4. FASE 4: VALORACIÓ DE L'IMPACTE EN LES FAMÍLIES
 - 4.5. FASE 5: MESURES QUE CONTRIBUEIXEN A ASSOLIR UN IMPACTE POSITIU
 - 4.6. ANNEX DE L'INFORME

Annexos de la guia:

ANNEX 1. PLANTILLA D'ANÀLISI DE L'IMPACTE DE LES DISPOSICIONS NORMATIVES EN LES FAMÍLIES

ANNEX 2. DESCRIPCIÓ DELS DRETS FAMILIARS QUE ES PODEN VEURE AFECTATS

1. JUSTIFICACIÓ

Aquesta *Guia metodològica per a l'elaboració dels informes previs d'impacte de les disposicions normatives en la famílies a les Illes Balears* respon al mandat establert en l'article 34 de la Llei 8/2018, de 31 de juliol, de suport a les famílies, amb la finalitat de considerar l'impacte social i econòmic de les polítiques a llarg termini en el conjunt de les famílies.

Pretén ser una eina de qualitat perquè els òrgans competents i responsables del procediment administratiu d'elaboració de projectes normatius puguin avaluar els efectes o l'impacte de la normativa que es generi a les Illes Balears sobre les famílies de la comunitat autònoma.

En aquesta Guia, s'ha tingut en compte de quina manera es poden veure afectats els drets reconeguts a les famílies en la Declaració Universal dels Drets Humans, la Constitució espanyola, l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears i la resta de l'ordenament jurídic, concretament, els principis rectors i els objectius establerts en els articles 2 i 3 de la Llei 8/2018.

A continuació es recull la normativa que fonamenta aquesta Guia.

Normativa estatal

Constitució espanyola: l'article 39.1 estableix com a principi rector de la política social i econòmica que els poders públics assegurin la protecció social, econòmica i jurídica de les famílies; l'article 148.1.20 possibilita a les comunitats autònomes assumir aquesta competència.

Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

- Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència.
- Llei 40/2003, de 18 de novembre, de protecció a les famílies nombroses.
- Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social.
- Reial decret 931/2017, de 27 d'octubre, pel qual es regula la memòria de l'anàlisi d'impacte normatiu.

Normativa autonòmica

- Estatut d'autonomia de les Illes Balears.
- Llei 1/2019, de 31 de gener, del Govern de les Illes Balears.
- Llei 14/2010, de 9 de desembre, de mediació familiar de les Illes Balears.
- Llei 13/2019, de 29 de març, per la qual es modifica la Llei 14/2010.
- Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes.
- Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTBI-fòbia.
- Llei 4/2011, de 31 de març, de la bona administració i del bon govern de les Illes Balears.
- Llei 4/2009, d'11 de juny, de serveis socials de les Illes Balears.
- Decret 66/2016, de 18 de novembre, pel qual s'aprova la Cartera bàsica de serveis socials de les Illes Balears 2017-2020 i s'estableixen principis generals per a les carteres insulars i locals.
- Llei 8/2018, de 31 de juliol, de suport a les famílies: el títol II, en l'article 34.1, indica que, en l'elaboració de projectes de llei, els òrgans competents han d'emetre l'informe d'impacte familiar, que té caràcter preceptiu, amb la finalitat de considerar l'impacte social i econòmic de les polítiques a llarg termini en el conjunt de les famílies.

Aquesta Guia està basada en la *Guía metodológica para la elaboración de los informes previos de impacto en la infancia y la adolescencia de las disposiciones normativas*, elaborada per Unicef, la Conselleria de Benestar Social i Habitatge del Principat d'Astúries i la Universitat de Comillas (Santander), i en la Guia metodològica per a l'elaboració dels informes previs d'impacte de les disposicions normatives en la infància i l'adolescència a les Illes Balears.

2. PAUTES GENERALS

Aquesta *Guia metodològica per a l'elaboració dels informes previs d'impacte de les disposicions normatives en les famílies a les Illes Balears* és un docu-

ment en el qual es recullen els aspectes que cal tenir en compte per elaborar l'informe de l'impacte que poden tenir sobre les famílies les disposicions normatives aprovades, i la finalitat és, per tant, facilitar l'elaboració d'aquest informe a totes les conselleries del Govern de les Illes Balears.

Ha d'elaborar aquest informe d'impacte l'òrgan o centre directiu impulsor i responsable de la proposta normativa. En cap cas, l'elaboració de l'informe no es pot remetre a altres òrgans o centres diferents dels responsables de la proposta, la qual cosa no és obstacle perquè, en cas que sigui necessari, es puguin fer les consultes pertinents per a determinades anàlisis. Per elaborar aquest informe, s'adjunta a aquesta Guia l'annex 1 («Plantilla») per utilitzar-lo com un document de treball, facilitador de la feina. Aquesta plantilla no s'ha d'incloure dins l'informe.

L'elaboració de l'informe d'impacte en les famílies ha de ser simultània a l'elaboració del projecte normatiu, des de l'inici fins al final, i el resultat s'ha d'incloure preferiblement dins la memòria de l'anàlisi de l'impacte del projecte normatiu o, subsidiàriament, en un informe independent.

En la mesura que sigui possible, l'anàlisi que es faci ha de respectar l'estructura i l'ordre de continguts que proposa aquesta Guia.

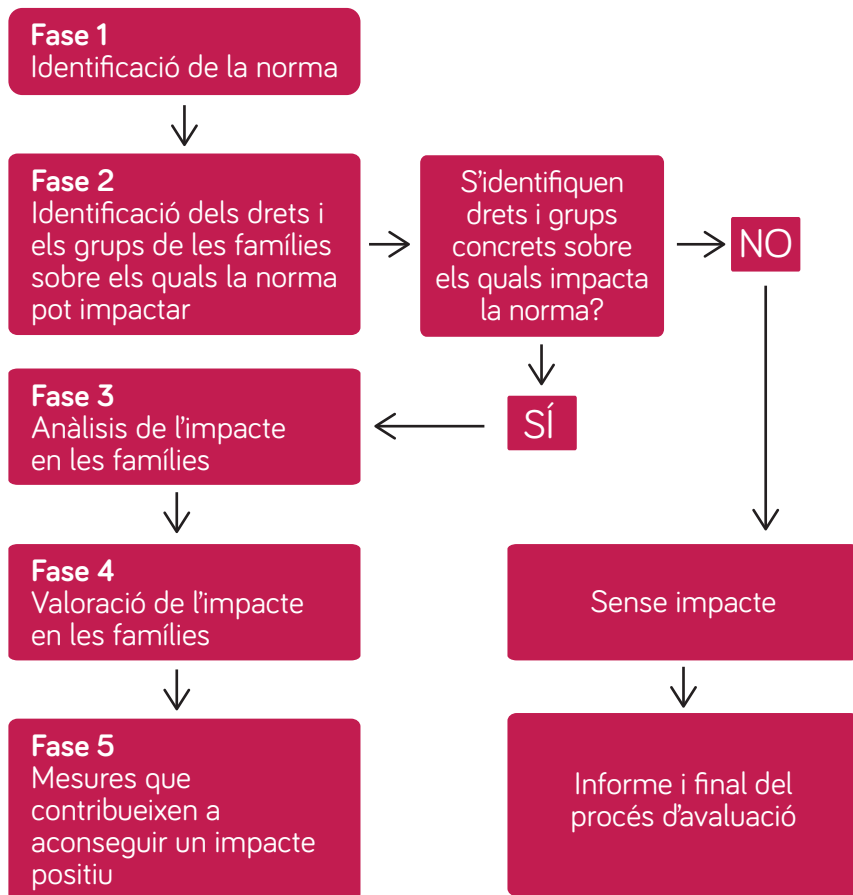
L'extensió de l'informe ha de ser l'estrictament necessària, de manera que resulti breu, concís i concret i no abundi en aspectes que no siguin imprescindibles per determinar l'impacte en les famílies del projecte normatiu.

Així mateix, l'anàlisi de l'impacte en les famílies s'ha de centrar en els beneficis de la proposta, en els possibles perjudicis i en els costos. És possible que, de l'anàlisi d'un projecte, es conclougui que en poden derivar impactes negatius que es vegin compensats per altres de positius que duguin a considerar que interessa aprovar la proposta normativa.

Cal remarcar la importància de l'anàlisi de l'impacte, especialment de disposicions normatives que, aparentment, no tenen una relació directa amb les famílies. Normatives com les de caràcter econòmic, laboral, d'ocupació, de la Seguretat Social, etc., poden tenir un impacte clau sobre les famílies.

3. ESQUEMA ORIENTATIU PER A L'AVALUACIÓ DE L'IMPACTE EN LES FAMÍLIES D'UNA DISPOSICIÓ NORMATIVA

A continuació s'ofereix un esquema amb la visió global de tot el procés d'avaluació de l'impacte en les famílies d'una disposició normativa.

4. ESTRUCTURA I CONTINGUT DE L'INFORME

En aquest apartat s'explica cada fase de l'esquema orientatiu per aclarir l'elaboració de l'informe.

4.1. IDENTIFICACIÓ DE LA NORMA (FASE 1)

a) Identificació de la normativa

Es tracta del títol de l'avantprojecte o projecte normatiu que s'elabora.

b) Origen de l'elaboració

S'informa breument sobre els antecedents que donen lloc a l'elaboració de la norma. Per exemple, la redacció de la norma pot sorgir del compromís inclòs en el programa electoral, del desplegament reglamentari que exigeix una disposició normativa prèvia, de la resposta a iniciatives ciutadanes, etc.

4.2. IDENTIFICACIÓ DELS DRETS I ELS GRUPS SOBRE ELS QUALS LA NORMA POT TENIR IMPACTE (FASE 2)

Aquest apartat no s'acaba de completar fins que es conclou la redacció de l'informe. A mesura que s'avança i s'aprofundeix en l'anàlisi de la norma i es recullen les aportacions sobre l'impacte en les famílies que facin entitats i experts, es poden identificar aquests dos aspectes:

a) Drets de la famílies.

b) Grups i circumstàncies familiars concrets.

a) Drets concrets de les famílies sobre els quals la norma pot incidir

En el punt 2.1 de l'annex 1 (plantilla d'anàlisi de l'impacte), a la columna esquerra s'indiquen els diferents drets que afecten les famílies. A l'altra columna s'han de marcar amb una creu els drets sobre els quals es considera que la norma pot arribar a tenir algun tipus d'impacte.

Si en una primera avaluació no s'observa que la norma hagi de tenir un impacte sobre els drets de les famílies, és important fer-ne una segona valoració més exhaustiva per confirmar-ho. Si després d'aquesta segona avaluació es confirma que no hi ha impacte sobre els drets de les famílies, s'ha de marcar

amb una creu la casella «No es considera que la norma hagi de tenir cap impacte sobre els drets de les famílies» i es passa a analitzar l'impacte que pugui tenir en relació amb els grups i les circumstàncies concretes de les famílies.

b) Especial impacte de la norma en grups i circumstàncies familiars concrets

Les famílies no constitueixen un grup homogeni, fet que fa necessari prendre en consideració la situació en què es puguin trobar els grups en què s'integren o les circumstàncies concretes en què viuen.

Els grups concrets i les circumstàncies en qüestió es recullen en el punt 2.2 de la plantilla d'anàlisi de l'impacte de les disposicions normatives en les famílies (vegeu l'annex 1). Aquí s'ha de marcar amb una creu el grup que pot resultar afectat per la norma.

La Llei 8/2018, de 31 de juliol, de suport a les famílies, en l'article 5.1, indica que són famílies en situació de protecció especial les que han de tenir una atenció prioritària o específica, atesa l'especial dificultat per aconseguir la cura i l'atenció als membres que en formen part, en situació de vulnerabilitat econòmica o social.

En l'article 5.2, assenyalava les situacions familiars amb necessitat de més protecció:

- Famílies nombroses.
- Famílies monoparentals.
- Famílies en risc social i víctimes de violència masclista.
- Famílies amb persones en situació de dependència o amb persones amb discapacitat.
- Famílies en situació de vulnerabilitat econòmica especial.

D'altra banda la Llei 4/2009, de 11 de juny, de serveis socials de les Illes Balears, en l'article 6, també fa referència a les situacions familiars amb necessitat de més protecció i atenció prioritària:

- Discapacitat física, psíquica o sensorial.
- Dificultats d'integració familiar o comunitària derivades de malalties mentals i malalties cròniques.

- Dificultats d'integració social vinculades a condicions laborals precàries, atur i pobresa.
- Necessitat social, com la relacionada amb la manca d'habitatge o amb la desestructuració familiar.
- Vulnerabilitat, risc o desemparament per a la gent gran, els infants i les persones adolescents.
- Violència masclista i les diverses manifestacions de violència familiar.
- Discriminació per raó de sexe, lloc de procedència, discapacitat, malaltia, ètnia, cultura o religió o per qualsevol altra raó.
- Dificultat d'integració familiar o comunitària derivada de la drogodependència i altres addiccions.
- Vulnerabilitat, exclusió i aïllament socials.
- Problemes de convivència i de cohesió social.
- Urgències socials.
- Emergències socials per catàstrofe.

Quan la norma no impacta en els drets ni en grups i circumstàncies familiars concrets, en l'apartat 4 de la plantilla d'anàlisi de l'impacte (vegeu l'annex 1) s'ha de marcar amb una creu l'ítem «Sense impacte». Seguidament, en la casella «Motivació i justificació de la valoració», s'ha d'informar que, després d'intentar establir una vinculació de la norma amb tots i cadascun dels drets i amb els diferents grups i circumstàncies familiars, s'ha conclòs que aquesta vinculació no existeix i, en conseqüència, la norma no pot produir cap impacte en les famílies. Així, es dona per conclòs la redacció d'aquest informe.

4.3. ANÀLISI DE L'IMPACTE EN LES FAMÍLIES (FASE 3)

Si, arribats a aquest punt, s'han identificat drets o grups i circumstàncies sobre els quals la norma pugui tenir impacte, es continua amb la fase 3. En aquesta fase es recomana seguir els passos següents:

a) Explicació resumida dels aspectes concrets que s'han identificat en la norma com a productors d'algun tipus d'impacte en els drets de les famílies i en els grups o circumstàncies familiars concrets

Pot tractar-se d'un capítol complet, d'un o diversos articles o de tot el contingut de la norma.

Cal identificar sobre quins drets i grups marcats impacta cadascuna de les parts o aspectes de la norma.

És important tenir en compte el nombre de famílies que es podrien veure afectades, la durada dels efectes (curt/mitjà/llarg termini), l'àmbit territorial (autonòmic/insular/local), la intensitat dels impactes (petits/moderats/greus), la probabilitat que es produeixin, l'existència d'algun efecte multiplicador que augmenti els impactes (positius o negatius) en qualsevol grup familiar (especialment els més vulnerables) i la capacitat d'afrontar els possibles impactes negatius mitjançant mesures de mitigació realistes.

b) Descripció de la situació de partida i previsió de resultats

- Situació de partida

En el cas que en la fase anterior l'òrgan redactor hagi constatat que si s'aprova la norma analitzada podria impactar en les famílies, la tasca consisteix a recollir informació que serveixi per conèixer la manera en què, en el moment actual, la regulació vigent o la manca de regulació influeix sobre els drets de les famílies o en els grups i circumstàncies familiars concrets identificats en l'apartat anterior.

- Previsió de resultats

L'òrgan redactor ha de fer una previsió de les conseqüències que pot comportar l'aprovació de la norma des d'una perspectiva de drets que afecten les famílies, tenint en compte tant el seu cicle vital com l'interès superior de l'infant quan correspongui.

c) Procés de participació i col·laboració d'entitats i persones expertes en l'avaluació de l'impacte en les famílies

Aquest apartat és opcional i consisteix en la possibilitat de sol·licitar:

- Col·laboració a través d'òrgans de participació

A tal efecte, es pot consultar el Consell d'Infància i Família de les Illes Balears (d'acord amb el Decret 15/2003, de 14 de febrer, pel qual es crea el Consell d'Infància i Família de les Illes Balears), en cas que es consideri adient.

- Col·laboració d'entitats i persones expertes en l'avaluació de l'impacte en les famílies

Si es considera oportú, es pot sol·licitar informació a consultors externs (ONG, professionals, persones a les quals afecta directament la norma, etc.), que s'han d'identificar en l'annex de l'informe així com en els informes que aportin cada un d'aquests consultors.

4.4. VALORACIÓ DE L'IMPACTE EN LES FAMÍLIES (FASE 4)

Una vegada analitzat l'impacte, s'ha de valorar el tipus d'efecte que té sobre les famílies.

S'han de qualificar els resultats que es preveu que tindrà l'aprovació de la norma sobre els drets de les famílies, d'acord amb l'escala següent:

- Impacte positiu: quan de l'aprovació de la norma es derivi l'eliminació o la disminució de les deficiències detectades, o millori, en tot cas, la situació de partida, sigui quina sigui.
- Impacte negatiu: quan de l'aprovació de la norma no es derivi l'eliminació o disminució de les deficiències detectades, o empitjori la situació de partida, sigui quina sigui.
- Impacte nul: quan de l'aprovació de la norma no es derivi cap modificació de la situació de partida.
- Sense impacte: quan, ja en la primera fase de la redacció de l'informe, s'hagi comprovat que la norma no té cap tipus d'impacte sobre els drets i, en conseqüència, no es pot valorar d'acord amb l'escala anterior.

Aquesta valoració s'ha de motivar, i en la motivació s'han d'assenyalar els elements aportats per experts i entitats que s'hagin considerat pertinents per avaluar l'impacte que pot arribar a tenir en les famílies l'aprovació de la norma, en el cas que s'hagin sol·licitat.

Si tots els consultats arriben a unes mateixes conclusions, i són compartides per l'òrgan redactor de l'informe, ho ha de posar de manifest.

Si qui redacta l'informe no comparteix totes o algunes de les conclusions dels consultats, ho ha de fer constar i ha d'explicar les raons per les quals dissenteix.

4.5. MESURES QUE CONTRIBUEIXEN A ASSOLIR UN IMPACTE POSITIU (FASE 5)

Si durant l'elaboració del projecte normatiu es detecta alguna situació que dificulti l'exercici efectiu dels drets de les famílies, cal fer explícits els canvis o esmenes que s'hi introdueixin amb el propòsit de posar-hi remei.

Si es considera adient, es poden fer recomanacions sobre l'aplicació de la norma i sobre l'adopció de mesures complementàries o compensatòries que puguin evitar l'impacte negatiu o que puguin garantir i enfortir l'impacte positiu en les famílies.

4.6. ANNEX DE L'INFORME

En aquest apartat s'ha d'incloure la relació de consultes a altres òrgans de l'Administració i a entitats de qualsevol tipus, així com la metodologia i les tècniques emprades per elaborar l'informe.

ANNEXOS DE LA GUIA

Aquesta *Guia* consta de dos annexos:

Annex 1, en el qual es detalla la plantilla del model d'informe previ sobre l'impacte de les disposicions normatives en les famílies, que ha d'omplir cada òrgan o centre directiu impulsor i responsable de la proposta normativa. Aquesta plantilla és un document de treball facilitador de la feina a l'hora d'elaborar l'informe d'impacte que no s'ha d'incloure en l'informe.

Annex 2, en el qual es fa una breu explicació dels drets familiars que poden resultar afectats a l'hora d'elaborar un projecte normatiu i que es troben en el punt 2.1 de l'annex anterior.

ANNEX 1

PLANTILLA D'ANÀLISI DE L'IMPACTE DE LES DISPOSICIONS NORMATIVES EN LES FAMÍLIES

1. Identificació de la norma
Denominació:
Origen de l'elaboració:
2. Identificació dels drets i de les famílies amb necessitat de més protecció
2.1. Drets sobre els quals la norma pot incidir (Marcau-los amb una X)
2.1.1. Dret a la vida i a la integritat física i moral de tots els membres de la unitat familiar, incloses les víctimes de violència en l'àmbit familiar
2.1.1.1. En l'àmbit de la violència masclista
a) Dret a la protecció efectiva
b) Accés a centres d'atenció i assistència psicològica, social i jurídica
c) Accés a centres d'acollida i serveis d'urgència
d) Accés a prestacions econòmiques
e) Accés a l'habitatge
f) Inserció laboral
g) Accés preferent a centres d'educació
2.1.2. Dret a la intimitat familiar
2.1.3. Dret d'associació
2.1.4. Dret a l'educació
2.1.5. Dret a contreure matrimoni amb plena igualtat jurídica
2.1.6. Dret al treball, remuneració suficient per satisfer les necessitats de les famílies i conciliació de la vida familiar i laboral

2.1.7. Formació i readaptació professionals i impuls de l'ús de les noves tecnologies
2.1.8. Promoció de l'esport, l'oci i la cultura
2.1.9. Dret a un habitatge digne
2.1.10. Dret a l'assistència i prestacions socials
a) Prestacions per a la cura de persones dependents
b) Prestacions per a l'adaptació de l'habitatge per a famílies en les quals hi hagi una persona discapacitada o dependent
c) Prestacions públiques (renda d'ingressos mínims, renda social garantida, prestacions per a la cura de persones dependents, ajuts d'emergència, ajuts per part múltiple o adopció, ajuts per a l'adaptació de l'habitatge, compensació per acolliment familiar, ajuts per a menors víctimes de violència masclista)
2.1.11. Dret a la protecció de la salut
2.1.12. Defensa dels consumidors
2.1.13. Contribució al sosteniment de les despeses públiques d'acord amb la capacitat econòmica
2.1.14. Altres drets no inclosos en aquesta llista i que es puguin veure afectats:
No es considera que la norma tingui cap impacte sobre els drets de les famílies.

2.2. Especial impacte en famílies amb necessitat de més protecció (Marqueu amb una X)
2.2.1. Famílies nombroses
2.2.2. Famílies monoparentals
2.2.3. Famílies amb víctimes de violència masclista
2.2.4. Famílies amb persones en situació de dependència o amb persones amb discapacitat
2.2.5. Famílies en situació de vulnerabilitat econòmica especial
2.2.6. Famílies amb dificultats d'integració familiar o comunitària derivades de malalties mentals i malalties cròniques o de la drogodependència i altres addiccions
2.2.7. Famílies amb dificultats d'integració social vinculades a condicions laborals precàries, atur i pobresa
2.2.8. Famílies amb necessitat social, com la relacionada amb la manca d'habitatge o amb la desestructuració familiar
2.2.9. Famílies vulnerables, amb risc o desemparament per a la gent gran, els infants i les persones adolescents
2.2.10. Famílies que pateixen discriminació per raó de sexe, lloc de procedència, discapacitat, malaltia, ètnia, cultura o religió o per qualsevol altra raó, exclusió i aïllament social
2.2.13. Famílies en situació d'urgència o emergència socials
3. Anàlisi de l'impacte en les famílies
3.1. Resum dels aspectes concrets que s'han identificat en la norma com a productors d'algun tipus d'impacte en els drets de les famílies

3.2. Resum de dades objectives, observacions i valoració subjectiva dels aspectes concrets analitzats que reflecteixin la situació de partida i els canvis que els pot produir l'aprovació de la norma

3.2.1. Descripció de la situació de partida

3.2.2. Previsió de resultats de l'aprovació de la norma

3.3. Resum de la valoració i de les observacions, si escau, d'entitats que fan feina per les famílies sobre la situació de partida i l'impacte que pot produir l'aprovació de la norma

3.3.1. Valoració i observacions sobre la situació de partida

3.3.2. Valoració i observacions sobre l'impacte que pot produir l'aprovació de la norma

4. Valoració de l'impacte en les famílies (Marcau-lo amb una X)

4.1. **Negatiu** (quan de l'aprovació de la norma es derivi l'empitjorament de la situació de partida)

4.2. **Nul** (quan de l'aprovació de la norma no es derivi cap modificació de la situació de partida)

4.3. **Positiu** (quan de l'aprovació de la norma es derivi la millora de la situació de partida)

4.4. Sense impacte: la norma no té cap tipus d'impacte sobre els drets de les famílies.

Motivació i justificació de la valoració:

5. Mesures que contribueixen a aconseguir un impacte positiu

5.1. Identificació dels canvis que s'han fet en el projecte amb el propòsit de corregir les situacions detectades que dificulten l'exercici efectiu dels drets de les famílies o de reforçar aquest exercici quan la situació és satisfactòria

5.2. Recomanacions sobre l'aplicació de la norma i sobre l'adopció de mesures complementàries o compensatòries que puguin evitar l'impacte negatiu o que puguin garantir i enfortir l'impacte positiu en les famílies

Relació de les consultes fetes a altres òrgans de l'Administració o a entitats de qualsevol tipus:

Palma, [data]

Signatura:

ANNEX 2

DESCRIPCIÓ DELS DRETS DE LES FAMÍLIES QUE ES PODEN VEURE AFECTATS

2.1.1. Dret a la vida i a la integritat física i moral, aplicat a víctimes en l'àmbit domèstic (art. 15 de la Constitució espanyola i art. 3 de la Declaració Universal dels Drets Humans, DUDH en endavant)

És el més bàsic dels drets, sense el qual la resta de drets manquen de sentit, en la doble dimensió, física i moral.

Es tracta de prendre les mesures necessàries per evitar totes les formes de violència en l'àmbit familiar que atemptin contra la llibertat, la dignitat, la seguretat, la integritat moral o física d'algun dels membres. És necessari tenir en compte els col·lectius més vulnerables, com són els menors, les persones amb discapacitat, les persones grans i les dones.

En aquest darrer cas, s'ha d'aplicar especialment en les mesures contra la violència masclista que estableix la Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes (articles 69 a 76): dret a la protecció efectiva per part dels cossos de seguretat, accés a centres d'atenció i assistència psicològica, social i jurídica, accés a centres d'acollida i serveis d'urgència, prestacions econòmiques, habitatge, inserció laboral i educació.

2.1.2. Dret a la intimitat familiar (art. 18.1 de la Constitució espanyola i art. 12 de la DUDH)

El terme *intimitat familiar* s'interpreta com a privacitat (vida íntima o personal desenvolupada en un espai reservat amb el propòsit de mantenir-la confidencial) individual però en l'entorn familiar, de manera que la pot defensar qualsevol membre de la família.

En gran mesura, es conceptua com un dret envers l'Estat, que és el vertader monopolitzador de la informació i l'acumulació de dades de la privacitat de la persona.

2.1.3. Dret d'associació (art. 22 de la Constitució espanyola i art. 20 de la DUDH)

És el dret que tota persona té a associar-se amb d'altres per promoure, exercir i protegir els seus interessos legítims.

En aquest cas, es tracta de l'associacionisme familiar, establert en l'article 35 la Llei 8/2018, de 31 de juliol, de suport a les famílies, per a la representació dels interessos de les famílies i la seva participació en la presa de decisions que les puguin afectar.

2.1.4. Dret a l'educació (art. 27 de la Constitució espanyola, art. 26 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears i art. 26 de la DUDH)

El terme *educació* s'ha d'entendre com l'adquisició de coneixements que permeten aconseguir una vida social plena. És vital per al desenvolupament econòmic, social i cultural de totes les societats. Cal incloure-hi conceptes com l'accessibilitat (l'educació ha de ser accessible per a tots, sense cap discriminació); la compatibilitat d'horaris escolars i laborals; ajuts en concepte de menjador, transports, llibres o material; la formació de pares i mares en les seves funcions educatives; l'adopció de mesures tendents a evitar l'abandonament escolar (beques, etc.), i l'adopció de mesures per a la prevenció de la violència escolar amb l'objectiu de formar l'alumnat de tots els nivells educatius en els valors de la tolerància, la igualtat, la corresponsabilitat i la no-violència.

Els poders públics queden obligats a garantir l'efectivitat d'aquest dret i a proporcionar una educació primària gratuïta obligatòria així com a desenvolupar una educació secundària accessible i un accés equitatiu a l'educació superior.

2.1.5. Dret a contreure matrimoni amb plena igualtat jurídica (art. 32 de la Constitució espanyola i art. 16.1 i 16.2 de la DUDH)

Aquest precepte s'ha d'entendre aplicable a totes les formes de vida en parella (matrimoni, parella estable, o parella sense un vincle legal) i als diferents tipus de famílies existents (biparentals, homoparentals, etc.). Així, la Llei 8/2018, en l'article 3.k), estableix com un dels objectius de les polítiques familiars reconèixer la pluralitat i la diversitat de formes familiars existents.

D'altra banda, el precepte s'ha de considerar no només en l'accés a la constitució com a parella sinó també en els drets i deures de la vida en comú i, fins i tot, en l'extinció, de manera que tots dos membres tinguin els mateixos drets i obligacions. Per això, s'ha de fomentar la corresponsabilitat en el repartiment equilibrat entre dones i homes de les responsabilitats familiars, de les tasques domèstiques i de l'atenció a persones en situació de dependència o discapacitat, així com el dret a mediació familiar en cas de dissolució de la parella.

2.1.6. Dret al treball, remuneració suficient per satisfer les necessitats de les famílies i conciliació de la vida familiar i laboral (art. 35.1 de la Constitució espanyola, art. 17.2 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears i art. 23 de la DUDH)

Aquest precepte inclou tant l'accés a un lloc de treball com el fet que aquest treball es desenvolupi en unes condicions dignes i satisfactòries, inclosa la promoció de polítiques públiques destinades a eliminar la discriminació salarial de la dona.

En tots dos aspectes s'ha de tenir en compte el principi d'igualtat d'accés al treball, valorar les accions que fomentin l'accés al treball de les persones les condicions familiars de les quals siguin menys favorables (víctimes de la marginació, la pobresa extrema o l'exclusió social, etc.) i l'adopció de mesures que facilitin la conciliació de la vida familiar i laboral.

2.1.7. Formació i readaptació professionals i impuls de l'ús de les noves tecnologies (art. 40.2 de la Constitució espanyola i art. 29 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears)

Aquest precepte es relaciona amb el punt anterior però des d'un punt de vista tècnic, atès que tracta d'aconseguir unes condicions laborals òptimes per mitjà de la formació, perquè el lloc de treball es desenvolupi de la manera més eficient, així com la readaptació com a preparació per a l'adaptació als canvis conseqüència del progrés tècnic.

La Llei 8/2018, en l'article 31, especifica les mesures que ha d'adoptar el Govern en matèria de noves tecnologies (impartir cursos de formació de les noves tecnologies dirigits a afavorir-ne l'ús familiar, promoure l'accés a l'equipament i la tecnologia informàtica per a les famílies, etc.).

2.1.8. Promoció de l'esport, l'oci i la cultura (art. 43.3 i 44.1 de la Constitució espanyola, art. 15.1, 16.3 i 18 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears i art. 27 de la DUDH)

Aquests preceptes estan relacionats amb el lliure desenvolupament de la personalitat humana i pretenen ajudar al benestar individual, tant físic (mitjançant l'esport) com intel·lectual (amb l'accés a la cultura), així com a l'ús saludable del temps lliure. En aquest cas, s'aplica als membres de les famílies.

La Llei 8/2018, en l'article 30, indica les mesures que cal adoptar en aquesta matèria (facilitar l'ús, l'accés i el gaudi de les instal·lacions culturals, esportives i d'oci de les administracions públiques; fomentar activitats esportives, d'oci i culturals com a manera d'enfortir els vincles familiars i personals, i impulsar activitats de temps lliure i oci).

2.1.9. Dret a un habitatge digne (art. 47 de la Constitució espanyola, art. 22 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears i art. 25 de la DUDH)

Es considera un habitatge digne el que té les infraestructures necessàries per viure de manera segura i confortable. L'actuació dels poders públics ha d'afavorir l'accés de totes les famílies a un habitatge en condicions dignes.

La Llei 8/2018, en l'article 29, indica les mesures que ha d'adoptar el Govern de les Illes Balears en aquest assumpte (fomentar el lloguer, la rehabilitació i la promoció d'habitatges, i promoure programes d'accés a l'habitatge que s'adaptin a les famílies en situació de protecció especial).

2.1.10. Dret a l'assistència i prestacions socials (art. 41 de la Constitució espanyola i art. 16 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears)

L'assistència social és el dret de tots els membres de la societat a tenir les mateixes oportunitats i gaudir dels mateixos drets. Els poders públics han d'afavorir que els col·lectius més desfavorits puguin satisfer les seves necessitats (persones dependents, persones amb discapacitats, infants amb necessitats educatives especials, tercera edat, etc.) mitjançant les prestacions oportunes).

2.1.11. Dret a la protecció de la salut (art. 43.1 de la Constitució espanyola, art. 25.1 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears i art. 25 de la DUDH)

El dret a la protecció de la salut és el dret de qualsevol persona a aconseguir el grau màxim de salut que es pugui aconseguir, sense distinció de raça, religió, ideologia política o condició econòmica o social. Aquest dret protegeix l'accés a un sistema de protecció de la salut que garanteixi a tots els ciutadans les mateixes oportunitats per gaudir del grau màxim de salut.

Per això, s'han de prendre les mesures necessàries perquè els ciutadans rebin assistència sanitària d'acord amb el que estableixi la legislació pertinent i puguin obtenir els productes necessaris per promoure, conservar i restablir la salut.

És necessari el foment de polítiques d'hàbits saludables des de l'àmbit familiar, així com una atenció integral, amb una dotació suficient, tant de recursos ambulatoris com residencials, per a les persones que pateixen malalties mentals i les persones amb discapacitat. També cal promoure la prevenció i el tractament de les addiccions, amb un esment especial als sectors de més risc i, concretament, als joves.

2.1.12. Defensa dels consumidors (art. 51 de la Constitució espanyola i art. 14.5 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears)

S'entenen com a drets dels consumidors els drets per assegurar la defensa dels consumidors davant els incompliments dels venedors i els prestadors de productes i serveis. Per tant, és important l'accés de les famílies a l'educació i la formació en matèria de consum, perquè puguin desenvolupar un comportament lliure, racional i responsable en el consum de béns i en la utilització de serveis.

2.1.13. Contribució al sosteniment de les despeses públiques d'acord amb la capacitat econòmica (art. 30 de la Constitució espanyola)

La Constitució espanyola estableix el deure de tothom de contribuir a les despeses públiques d'acord amb la seva capacitat econòmica mitjançant un sistema tributari just inspirat en els principis d'igualtat i progressivitat que, en cap cas, no tindrà caràcter confiscatori.

En aquest cas, es tracta del dret de determinades famílies a l'accés a determinats beneficis fiscals o exempcions o bonificacions en taxes i preus públics (beneficis fiscals per a les famílies en els impostos sobre la renda, transmissions patrimonials i actes jurídics documentats, successions i donacions, i inclusió d'exempcions i bonificacions en les taxes i els preus públics per a famílies d'atenció prioritària).

2.1.14. Altres drets

És possible que hi hagi altres drets que puguin afectar les famílies que no constin en la plantilla de l'annex 1. Per això, en l'apartat 2.1.14 hi ha un requadre per poder emplenar els drets que no hagin estat inclosos en la llista anterior.

D'altra banda, la Llei 8/2018, de 31 de juliol, de suport a les famílies, estableix uns principis rectors i uns objectius que es detallen a continuació.

Principis rectors

Els principis rectors de la política de protecció de les famílies són:

- a. Responsabilitat pública. Els poders públics assumeixen la responsabilitat de donar suport i protecció a les famílies, per la qual cosa assignen els recursos financers, humans i tècnics necessaris; regulen, supervisen i inspeccionen els recursos privats i públics destinats a la matèria objecte d'aquesta Llei, i asseguruen la prestació de serveis.
- b. Transversalitat de la política de suport i protecció a les famílies en les polítiques sectorials que es desenvolupin des de les administracions de les Illes Balears.
- c. Universalitat. Les polítiques de suport i protecció a les famílies s'orienten al conjunt de la ciutadania.
- d. Proximitat. S'ha de facilitar la màxima accessibilitat i proximitat al ciutadà dels recursos d'atenció i suport a les famílies, tenint en compte l'organització territorial de les Illes Balears.
- e. Igualtat. Les polítiques de suport i protecció a les famílies han de fomentar la igualtat des de la perspectiva de gènere, la conciliació de la vida laboral, familiar i personal i la corresponsabilitat, sense que pugui prevaler cap discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
- f. Protecció a les famílies que es troben en situacions de vulnerabilitat, amb la prioritització de les situacions familiars que requereixen un grau de suport més alt.
- g. Llibertat. Es reconeix la llibertat d'organització de la vida familiar i la convivència respectant la dignitat i els drets essencials de les persones que integren la unitat familiar, d'acord amb el règim jurídic aplicable.
- h. Participació. S'ha de fomentar la participació de les famílies en el disseny i el desenvolupament de les polítiques que les afectin, mitjançant les associacions familiars i altres organitzacions representatives reconegudes legalment.

Objectius

La definició de les polítiques familiars ha de tenir presents els objectius següents:

- a. Millorar el benestar i la qualitat de vida de les famílies i de les persones que en formen part.
- b. Millorar la protecció dels membres de les famílies des de la perspectiva del desenvolupament personal i social.
- c. Afavorir la conciliació de la vida familiar amb la resta d'àmbits de la vida quotidiana.
- d. Potenciar la solidaritat social amb les famílies que tenen cura de persones menors d'edat o de persones en situació de dependència o discapacitat.
- e. Promoure la natalitat, donant suport i protecció a les dones gestants i a les famílies amb fills o filles menors.
- f. Lluitar contra les desigualtats socials entre les famílies i contra les situacions d'exclusió social que tenen l'origen en contextos de precarietat i desestructuració.
- g. Assegurar la perspectiva de gènere en els serveis adreçats a les famílies.
- h. Fomentar les competències familiars.
- i. Promoure la solidaritat intergeneracional.
- j. Difondre el conjunt d'ajuts i prestacions familiars que s'ofereixen de les distintes administracions.
- k. Reconèixer la pluralitat i la diversitat de formes familiars existents: famílies nuclears, biparentals, homoparentals, adoptives o nuclis estables de fet o qualsevol d'altre, sempre que estiguin registrades d'acord amb la llei.
- l. Fomentar la maternitat lliure i decidida i la paternitat responsable.
- m. Fomentar la corresponsabilitat en el repartiment equilibrat entre dones i homes de les responsabilitats familiars, les tasques domèstiques i l'atenció a persones en situació de dependència o discapacitat.

G CONSELLERIA
O AFERS SOCIALS
I I ESPORTS
B
/